PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA

PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N ASIANTUNTIJALAUSUNTO AIHEISTA EUROOPAN PUOLUSTUSTEOLLINEN STRATEGIA (EDIS), EJ 6/2024 SEKÄ KOMISSION EHDOTUS ASETUKSEKSI EUROOPAN PUOLUSTUSTEOLLISUUSOHJELMASTA (EDIP) U-KIRJELMÄ

Pääsihteeri Tuija Karanko

Suuren valiokunnan, Puolustusvaliokunnan ja Talousvaliokunnan julkinen kuuleminen 5.6.2024

Yleistä

- Kannatamme tavoitteita
- Keskitymme EDIP, sillä siitä käydään neuvottelut ja se toimeenpanee Komission strategian
  - Arvo erityisesti tulevalla rahoituskaudella
- Kiire näkyy – olisiko olemassa olevien instrumenttien ja rakenteiden käytöllä päästy nopeammin perille?
- Eri näkemyksiä JM kesken – Suomen oltava aktiivinen ja toiminta on resursoitava
- Esityksistä ei ole tehty vaikuttavuusarvioita, vaikka niillä on huomattavia vaikutuksia eurooppalaiseen puolustusteollisuuteen.
- Emme täysin yhdy Komission esittämään strategian lähtökohtaan -> emme täysin jaa näkemyksiä tarvittavista toimenpiteistä
  - Ei esityksiä puolustuksen sisämarkkinoiden protektionismin poistamiseksi

Näkemykset EDIP:n keskeisiin esityksiin

Lähtökohtaisesti tuemme:

1. TKI-rahoituksen lisäämistä puolustus- ja turvallisuussektorille
2. ASAP+ rahoitusta teollisuuden kapasiteetin nostoon
3. Tukea Ukrainalle
4. Yksittäisiä pienempiä tukitoimia

Vaativat erityistä huomiota/lisäselvittelyä

5. Uudet rakenteet ja järjestelyt
6. Yhteishankinnat ja yhteiseurooppalaiset suuret projektit
7. Toimitusvarmuussäätely

Olemme pettyneitä

8. Eurooppalaiseen puolustustarvikkeiden myyntimekanismiin

1. TKI-rahoituksen lisääminen puolustus- ja turvallisuussektorille

- Euroopan puolustusrahasto (EDF) on lisännyt jäsenmaiden ja teollisuuden yhteistyötä.
- Suomi on menestynyt suhteellisen hyvin EDF-hauissa.
- On tärkeää, etteivät EDIP:ssä esitetyt uudet avaukset syö EDF:lle osoitettavaa määrärahaa tulevalla rahoituskaudella. Ohjelmaan osoitettu 1,5 miljardia euroa on otettu EDF:stä.
- Uusien suorituskykyjen kehittäminen ei saa jäädä tämän hetken akuutin tarpeen alle.
- Ohjelmassa ei varsinaisesti uusia esityksiä koskien TKI- toimintaa.

2. ASAP+ rahoitus teollisuuden kapasiteetin nostolle

- Komissio esittää ASAP (Act in Support of Ammunition Production) välineen rinnalle ns. ASAP+ välinettä, jota voitaisiin käyttää muun puolustusmateriaalin kuin ampumatarvikkeiden tuotannon nostoon.
- Tuemme esitystä, kunhan se toteutetaan tasapuolisesti ja markkinoita vääristämättä.

3. Tuki Ukrainalle

- Suhtaudumme positiivisesti esityksiin.
- Puolustusteollisuus tarvitsee valtion/jäsenmaiden tukea myynneissä ja yhteistyössä ukrainalaisten toimijoiden kanssa. Olisimme toivoneet ohjeistusta G2G- mallien kehittämiselle kaupallisten myyntien mahdollistamiseksi/tueksi.
- Ukrainaan perustettu EU:n puolustusinnovaatiokeskuksen tukisi yrityksiä mm. tukemalla sopivien paikallisen kumppanien löytämisessä.

4. Yksittäiset pienemmät tukitoimet

- Komissio esittää useita aloitteita, joilla eurooppalaista puolustusmateriaalialaa kehitettäisiin. Näitä ovat mm. yhteensopivuuden ja vaihdettavuuden lisääminen, sertifikaatiomenettelyiden yksinkertaistaminen, henkilöstön koulutus, yritysten kybersietoisuuden vahvistaminen sekä koordinaatio ja tekninen tuki hankintaketjujen pullonkaulojen tunnistamiseksi ja päihittämiseksi.
- Kannatamme näitä esityksiä sillä tasolla kuin ne on ohjelmaluonnoksessa esitetty. Huomautamme, että tällaiset tukitoimet tulisi pitää byrokraattisesti kevyinä, jotta ne olisivat houkuttelevia yrityksille ja erityisesti PK-sektorille.

5. Uudet rakenteet ja järjestelyt

- Komissio esittää useita uusia rakenteita ja järjestelyitä:
  1. Ylikansallinen hankinta- ja hallinnointiyksikkö eurooppalaiselle puolustustarvikeohjelmalle (SEAP, Structure for European Armament Programme)
  2. Puolustusteollisuuden valmiutta käsittelevä neuvosto (Defence Industrial Readiness Board)
  3. Ukrainan tuki-instrumentti (Ukraine Support Instrument)

- Ennen kuin uusia toimijoita perustettaisiin, tulisi tutkia yhteistyömahdollisuudet Naton, Occarin ja EDA:n jo olemassa olevien rakenteiden kanssa.
- järjestelyihin huomattavasti vahvempi teollisuuden rooli. Tämän tulisi näkyä Suomen kannassa.

6. Yhteishankinnat ja yhteiset eurooppalaiset projektit

- PIA on aikaisemminkin esittänyt huolensa yhteishankintatukia kohtaan. Yhteishankinnat ovat haasteellisia teollisuudelle, sillä ne voivat aiheuttaa markkinahäiriöitä ja ajaa pienet ja keskisuuret yritykset markkinoilta.
- Vielä epäselvää, miten yhteiset eurooppalaiset projektit määritellään.
  - Rahoitammeko vain muutamia suuria Euroopan maiden projekteja, joihin emme pääse mukaan ja jotka toteutusivat ilmankin tätä rahoitusta?
- Komission toimivalta?
- Suomi suhtautuisi varautuen.

7. Sitova toimitusvarmuussäätely

- Kaikkein monimutkaisin ja haastavin esitys
- Epäilemme sen kykyä parantaa eurooppalaista toimitusvarmuutta ja näemme suuria riskejä Suomen sotatalous- ja tuotantovaraussopimusmalleille sekä huoltovarmuustyölle.
- Lisäksi riskinä on, että Komissio toiminnallaan luo markkinahäiriöitä.
- Useita yksityiskohtia, joissa tulee olla tarkkana ja pidättyväinen.

8. Eurooppalainen puolustustarvikkeiden myyntimekanismi

- Olemme pettyneitä, sillä olimme toivoneet ohjausta siitä, miten maiden välinen kauppatapa (G2G) olisi järjestettävissä nykyisessä lainsäädäntökehyksessä.
  - -> termi on harhaanjohtava, sillä esitys ei vastaa USA:n Foreign Military Sales (FMS) -järjestelyä.
- G2G- kauppatavan käyttö on yllättävänkin yleistä EU-maissa ja maiden käytännöt vaihtelevat. Olemme peräänkuuluttaneet Suomeen tällaisen kauppavan käyttöönottoa myös puolustusmateriaalin myynnissä, jotta olisimme samassa kilpailuasemassa muiden Euroopan maiden toimijoiden kanssa.
- Mallia tarvitaan myös Ukrainan tukemisen mahdollistamiseksi suomalaisen teollisuuden toimenpitein.

Yhteenveto

1. EDIP- ohjelman tulee edesauttaa puolustustarvikkeiden yhteismarkkinoiden luomista.
2. Toimien tulee huomioida eri jäsenmaiden teollisuus tasa-arvoisesti.
3. Puolustussektorin TKI- rahoitus tulee turvata.
4. Uusien rakenteiden ja järjestelyiden sijaan tulisi tiivistää yhteistyötä ja hyödyntää mahdollisuudet jo olemassa olevissa järjestelyissä.
5. Eurooppalaisten rahoitusinstrumenttien käytössä ei tule korostaa yhteisiä suuria ns. flagship projekteja.
6. Suomen huoltovarmuusmalli ja eri toimijoiden yhteistyö ei saa rapautua mahdollisen EU-sääntelyn takia.
7. Komissiolle ei tule antaa mahdollisuutta vaatia teollisuudelta kansallisen turvallisuuden tai yrityssalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja.
8. Hallinnolle tulee osoittaa riittävät resurssit Suomen osallistumisen ja onnistumisen maksimoimiseksi EU:n puolustusaloitteissa.
9. Komission tulee valmistella puolustusteollisuutta koskevat aloitteensa huolella ja niiden pitää sisältää vaikutusarviot.

Kiitos mielenkiinnostanne!